Budapest, 1892. április 15-én. Jüdisches Volksblatt. II. évfolyam 45. sz.

יידישעס פאָלקסבלאַטט.

אונפּארטייאישעס אָרגאַן פיר פּאָליטיק אונד יידישע אינטערעססען.

Megjelenik hetenkint 3-szor: hétfőn, szerdán és pénteken.
ערשיינט דריימאל וואָכענטליך: מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג.
אנציינען אונד קאָנקורזע פאָן געמיינדען ווערדען בילליגסט בערעכנעט.
רעדאקציאָן אונד עקספּעדיציאָן: בודאפעסט, וואורמהאָף.

פּרענומעראציאָנסגעלדער, זאָ וויא אללע זענדונגען זינד צו ריכטען אן דיא רעדאקציאָן דעם „יידישעס פאָלקסבלאַטט" בודאפעסט, וואורמהאָף.

Előfizetési árak: Egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt.
פּרענומעראציאָנס-פּרייז דעם בלאטטעס:
פיר עסטרייך-אונגארן:
גאנציאָהריג 8 גולד', האלביאָהריג 4 גולד', פיערטעליאָהריג 2 גולד'.
פיר דאס אויסלאנד:
גאנציאָהריג 10 גולד', האלביאָהריג 5 גולד', פיערטעליאָהריג 2 גולד' 50 קר.

בודאפעסט פרייטאג י"ח ניסן תרנ"ב.

Felelős szerkesztő: DORNBUSCH MÓR.
הערויסגעבער אונד רעדאקטער: מ' דאָרנבוש.

צווייטער יאהרגאנג, נוממער 45

☛ דיעיעניגען הערדען אבאָננענטען, דערען פּראָנומעראציאָן אם 15. אפריל ענדעט, זאָוויא דיעיעניגען, דיא נאָך מיט דעם בעטראגע פיר דיא אם 1. אפריל אבגעלויפענע פּראָנומעראציאָן אים ריקקשטאנדע זינד, ווערדען אום ערנייערונג דערזעלבען ערזוכט, דאמיט קיינע אונטערברעכונג אין דער צוזענדונג דעם בלאַטטעס אן איהרע אדרעססע איינטרעטע.

וויר מאכען דיא געעהרטען הערדען אבאָננענטען, דערען פּראנומעראציאָן צו ענדע געהט, זאָוויא דיא נייא איינטרעטענדען פּראָנומעראנטען דאַרויף אויפמערקזאם, דאס זיא בייא דער איינצאהלונג דיא אין סעפאראט-אבדרוקק ערשיענענען האָכאינטערעסאנטען ערצאֶהלונגען „אריסטאָקראט אונד יודע" אונד „איין געטויפטער יודע אם רוסישען קאַיזערהאָפע" פאָן אונס בעאנשפּרוכען קאָננען. אויף פערלאנגען ווערדען דיעזע ביידען ראָמאנע יעדעם בייא איינצאהלונג דער פּראָנומעראציאָן זאָפאָרט צוגעשיקקט.

דיא נאָכסטע נוממער אונזערעס בלאַטטעס ערשיינט אם מיטטוואָך, אסרו חג של פסח.

דער צאר אונד דיא יודען.

— ווידערשפּרוכספאָללע נאכריכטען אוים רוסלאנד. —

וויא אָפט קאמען שאָן טרויריגע נאכריכטען איבער דיא לאגע אונזערער ברידער אין רוסלאנד! אבער פאָן צייט צו צייט דראנג אויך איינע טראָסטענדע באָטשאפט צו אונס הערינער, וועלכע אונס מיטטהיילטע, דאסס דאס עלענד דער רוסישען יודען דענן דאָך איין ענדע נעהמען, דאס איהרע נאָטה אונד פּיין איינע מילדערונג ערפאהרען ווערדע. דיא טרויריגען נאכריכטען האבען זיך לייַדער יעדעסמאל בעשטאֶטיגט, וואֶהרענד פאָ' דען טראָסטענדען האָפפנונגספאָללען בעריכטען ביז יעטצט אויך ניכט איין איינציגער זיך בעוואהרהייטעטע.

הייטע ליעגען אין דיעזער בעציעהונג וויעדער איינמאל מעהרערע נאכריכטען אוים רוסלאנד פאָר, דיא איינאנדער גאנץ דירעקט ווידערשפּרעכען. איין טעלעגראמם אוים פעטערסבורג פאָם 12. אפריל מעלדעט פאָלגענדעס: „אינפאָלגע דער פאָן העררן וויהיטע, דעם בעפאָללמאֶכטיגטען דעם באראָנס הירש, דעם צאר אלעקסאנדער אין איינער אודיענץ געמאכטען פאָרשטעללונג, זאָללען דיא מאסרעגעלן געגען דיא יודען וועזענטליך געמילדערט ווערדען. אויך זאָללען דער טהאֶטיגקייט דעם באראָן הירש אין בעטרעפף דער אויסוואנדערונג דער יודען אוים רוסלאנד קיינע גרונדזאֶטצליכען הינדערניססע אין דען וועג געלעגט ווערדען."

דער איגהאלט דיעזער דעפּעשע וואֶרע געאייגנעט, אונס איינע, ווענן אויך נור שוואכע האָפפנונג אויף דיא פערבעססערונג דער לאגע אונזערער רוסישען גלויבענס-גענאָססען איינצופלאָסען. אם זעלבען טאגע קאם יעדאָך איין טעלעגראמם אוים פעטערסבורג איבער לעמבערג מיט פאָלגענדעם אינהאלטע: „דער רוסישע רייכסראטה האט דיא בעראטהונג דער פאָרלאגע איבער דיא רעגעלונג דער יודען-פערהאֶלטניססע ביז צום הערבסט פערטאגט." דיא ערפאהרונג לעהרט לייַדער, דאס אין רוסלאנד „אויפגעשאָבען" זאָ פיעל בעדייטעט וויא „אויפגעהאָבען". עס וואר צוואר נאָך ניכט אויסגעמאכט, דאס דיא „רעגעלונג דער יודען-פערהאֶלטניססע" צו גונסטען דער יודען אויספאללען ווערדע, אבער אונזערע ארמען, שווער בעדריקקטען ברידער אים צארענרייכע קניפּפטען אן דיעזע פאָרלאגע דענן דאָך איינגע האָפפנונג. זיא קלאממערטען זיך דאראן, וויא דער ערטרינקענדע נאָך דעם שטראָה-האלם גרייפט.

איין וויטערעס פעטערסבורגער טעלעגראמם פאָם זעלבען טאגע, דאס איזט פאָן פאָרגעסטערן, שפּריכט גאר פאָן איינעם דירעקטען „אוקאז" (בעפעהל) דעם צארס אלעקסאנדער, דער פאָלגענדעס אנאָרדנעט: „אללען אויסלאֶנדישען אויסוואנדערערן, אויך זאלכען, וועלכע רוסישע אונטערטהאנען געוואָרדען זינד, איזט עס אין צוקונפט שטרענגע פערבאָטען, זיך אים גובערנעמענט וואָלהיניען אויסערהאלב דער שטאֶדטע אנצוזיעדלען אונד אונבעוועגליכעס איינענטהום צו ערווערבען. אויסגענאָממען פאָן דיעזער פערפינונג זינד דיא בעקענער דער אָרטהאָדאָקסען רוססישען קירכע".

דער רוסישע קאיזער נעהמט אלזאָ נאָך איממער פאָן דעם שטאנדפונקטע אוים, דאס אין זיינעם רייכע יעדער פערפאָלגט ווערדע, דער ניכט דער אָרטהאָדאָקסען רוסישען קירכע אנגעהאָרט. דיעזעם פערפאהרען ווירד אויך געגען דיא רוסישען יודען בעאָבאכטעט. דיא „היילינע סינאָדע" אין רוסלאנד האט יעטצט איין דעקרעט ערלאססען, אין וועלכעם יעדעם פערהייראטהעטען יודען, דער צור רוסישען קירכע איבערטריטט, דאס רעכט געוואֶהרט ווירד, זאָפאָרט איינע כריסטין צו הייראטהען, ווענן זיינע פרויא זיך דער בעקעהרונג ניכט אנשליעסט. נון מאג דיא „היילינע סינאָדע" זעהר היילינ זיין, אבער אן פערנונפט פעהלט עס איהר גאנץ אונד גאר. ווייסס זיא ניכט, וויא זעהר דאס פאמיליען-לעבען דעם יודען האָכשטעהט? גלויבט זיא דאראן, דאס אויך נור איין יודע זיך צום רוסישען גלויבען בעקעהרען ווערדע, אום זיינער יידישען פרויא לאָז צו ווערדען? האט זיא ניעמאלס עטוואס דאפאָן געהאֶרט, דאס איין יודע אָהנעהין זיינע פרויא שיידען קאנן, ווענן ער איינען ערנסטען פעהלער אן איהר אויסצוזעטצען האט?

איינע לינדערונג דער פריקאֶרען לאגע אונזערער רוסישען ברידער איזט אינזאָלאנגע ניכט צו ערהאָפפען, אלס דער רוסישע קאיזער דען מענשען אונד דאס רעכט דעסזעלבען דארנאך שאֶטצט, אב ער דער רוסישען קירכע אנגעהאֶרען וויל אָדער ניכט. לייַדער איזט ניכט אללצו גראָסע האָפפנונג אויף איינען וועכסעל דיעזער געזיננונג דעם רוסישען קאיזערס פאָרהאנדען.

טאגעס-נייאיגקייטען.

(זיינע מאיעסטאט דער קאָניג) איזט פאָרגעסטערן פריה אוים מינכען נאך ווין צוריקקגעקעהרט.

(דער רומאֶנישע קאָניג דאנקט אב.) וויא דאס רומאֶנישע בלאַטט „ראָמאנול" מעלדעט, זאָלל קאָניג קארל פאָן רומאֶניען ענטשלאָססען זיין, צו גונסטען זיינעם נעפּפען, דעם טהראָנפאָלגערס פערדינאנד, אבצודאנקען. אלס גרונד היעפיר ווירד דער אומשטאנד בעצייכנעט, דאס קאָניגין עליזאבעטה פאָן רומאֶניען, דיא אין איטאליען ווייַלט, ניכט מעהר נאך בוקארעסט צוריקקעהרען וויל.

(יידישע וואָהלטהאֶטיגקייט.) וויא אוים וויען מיטגעטהיילט ווירד, האט דער דאָרטיגע באראָן ראָטהשילד אוים דעם נאכלאססע זיינער נייליך פערשטאָרבענען גאטטין, דער באראָנין בעטטינא ראָטהשילד, דען בעטראג פאָן הונדערטטויזענד גולדען פיר פערשיעדענע וואָהלטהאֶטיגקייטס-צוועקקע געשפּענדעט.

(פּראֶזידענט קארנאָה אונד איין יידישער בילדהויער.) דער פּראֶזידענט דער פראנצאֶזישען רעפּובליק בעזיכטיגטע פאָרגעסטערן אין איינעם פּאריזער וואכספיגורען-קאבינעט איינע גרופּפע, וועלכע דיא רוסישע קאיזער-פאמיליע דארשטעללט. פּראֶזידענט קארנאָה בעגליקקווינשטע הערצליך דען שאָפּפער דיעזער קונסטפאָללען גרופּפע, דען בילדהויער בערנשטאמם, דער טראָטץ זיינעס יידישען גלויבענסבעקעננטניססעס זיך דער פּראָטעקציאָן דעם רוסישען קאיזערס אונד מעהרערער גראָספירסטען ערפרייַט.

(פינאנץ-מיניסטער וועקערלע) ווייַלט זייט איינינען טאגען אין וויען, וואָ בעטרעפּפס דער „וואלוטא-רעגולירונג" דיא בעראטהונגען פאָרטגעזעטצט ווערדען. מאָרגען קעהרט זיינע עקסצעללענץ וויעדער נאך בודאפעסט צוריקק.

(דער אָסטערייכישע רייכסראטה) וואורדע פיר דען 26. אפריל איינבערופען אונד נימממט דאהער אן דיעזעם טאגע זיינע בעראטהונגען וויעדער אויף.

(דער פּראֶזידענט דעם אונגארישען אבגעאָרדנעטען-הויזעס), באראָן דעזידער באנפי, וועלכער צוגלייך אבגעאָרדנעטער דעם וואהלבעצירקעס סילאדי-שאָמליאָ איזט, ווייַלט יעטצט דאזעלבסט בייא זיינען וואֶהלערן. פאָרגעסטערן עמפּפינג דאָרט באראָן באנפי מעהרערע דעפּוטאציאָנען, דארונטער אויך איינע דער איזראעליטישען געמיינדע. דיעזע יידישע דעפּוטאציאָן פאנד עס אנגעצייגט, דען אבגעאָרדנעטען דאריבער צו בעפראגען, וויא ער איבער דיא „רעצעפּירונג" דענקע. דיא אנטוואָרט וואר איינע דיא רעצעפּציאָנס-ריטטער פאָללשטאֶנדיג בעפריעדיגענדע. באראָן באנפי זאגטע: „איך האלטע דיא רעצעפּציאָן אלס דיא פאָללשטאֶנדיגע גלייכבערעכטיגונג פיר נאָטהווענדיג, דא איך דיא יודען אלס אונגארן קעננע אונד ווייסס, דאס זיא אייפריגע אנהאֶנגער דער אונגארישען שטאאטס-אידעע זינד". — (איזט דאס עטווא ניכט איין „קידוש השם", ווענן מאן דען פּראֶזידענטען דעם אבגעאָרדנעטענהויזעס דאצו בעוועגט, פאָן דען יודען טהאטזאכען צו בעהויפּטען, וועלכע פאָן קיינעם פערנינפטיגען מענשען אים לאנדע בעצווייפעלט

קעננטניס גענאָממען. — העררן מ' ד' רייטמאנן אין **אלשוי-קובין**: איהרע וו' צושריפט צו שפּאֶט אנגעלאנגט, דאהער לאָזונג ניכט פערצייכנעט. דאס אנדערע צור קעננטניס גע-נאָממען. — העררן י' גינסבערגער אין **לאָשאָנץ**: קורץ אונד דייטליך, דאס זינד דיא ביידען בעדינגונגען. — העררן **מ' ווייטמאנן** אין **ערלוי**: בעשטאֶטיגען דאנקענד דען עמ-פּפאנג. וויר זענדען יעדעס איינע וואָכע, אָפט אויך לאֶנגער נאך אבלויף דער פּראֶנומעראציאָן דאס בלאטט צו; אבער אללעס מוס דאָך איין ענדע האבען. אם בעסטען איזט עס, דאס יאבאָננעמענט פּינקטליך צו ערנייערן, נור אין דיעזעם פּאללע גאראנטירען וויר פיר רעגעלמאֶסיגע צוזענדונג. זאָללטע איהנען איינע נוממער פעהלען, זאָ ביטטען וויר, אונס דיעזעלבע צו בעצייכנען אונד זיא ערהאלטען זיא זאָפאָרט. — העררן ראבבינאטס-פּרעזעס **אבר' אדלער** אין **ב'-אלמאש**: עס איזט טרויריג, אבער וואהר, מאן קאנן איהם ניכטס אנהא-בען. איהרע בעמערקונג, דאסס דאס פעסטער געאָלאָגע ראבבינאט נור פיר רעציפּירונג, אבער ניכט פיר כשרות זאָרגט, איזט גאנץ ריכטיג. פיר דיא שאלע בעגייסטערן זיך דיא מייסטען האָהל-קאָפּפּע, דען קערן ווערפען זיא וועג. — העררן **דארטשטיין** אין **ש'-א'-אָיהעלי**: מיט פערגניגען געלעזען, פיר אונזער בלאטט יעדאָך ניכט געאייגנעט. — עהרוו' העררן ראבבי ס' ז"ש אין ב': ניכט געצאָגען. — העררן **ה' קליין** אין **ג'-באראָד**: דיא ביידען ערצאֶהלונגען זינד אן איהרע וו' אדרעססע אבגעגאנגען. בעטרעפּפּס דעם אנדערן ווענדען זיא זיך געפאֶלליגסט אן דיא פירמא י' נייבערגער אין בודא-פעסט, שימאָנישעס הויז. — **„אבאָננענט מן הראשונים"**: פיר פרייטאג וואר עס שאָן צו שפּאֶט, דאהער היינטע. בעסטען גרוס! — אן **מעדהרעע**: דער לייטארטיקעל דער נומ' 42 דיעזעס בלאטטעס („דאס פרעסבורגער צירקולאר") שטאממט אויס דער פעדער דעס רעדאקטעורס. — העררן **S. R.** אין **P. L.**: נאכטראֶגליך ווירקט גאר ניכטס מעהר. פריהער האֶטטע דער פרעסבורגער נאכוויז ער-בראכט ווערדען מיססען. — **ניכט נעצאָגען** זינד דיא לאָזע דער העררען: ב' שטערן גאלסעטש, טרייער אבאָננענט אין **K. N.**, ה' פריעדמאנן אין כאָבראנץ אונד **איג' לאָווי** ווערטעש-באָגלאר.

וועגען מאנגעלס אן רוים מוס דיא בעאנט-וואָרטונג אללער איבריגען אנפראגען פיר נאֶכסטע נוממער צוריקבלייבען.

וואארען-בעריכט.

בודאפעסטער געטריידע- אונד פּראָדוקטען-געשאֶפט.

ווייצען. עס וואורדען 85,000 מעטערצענטנער פערקויפט. דיא פרייזע זינד גענען דיא פאָרוואָכע אום 10 ביז 15 קר' ניעדריגער. פריהאהרס-ווייצען 9.44, הערבסט-ווייצען 8.78.

קאָרן. דאס געשאֶפט וואר מאסיג. מיטטעל-וואארע פאָן 8 גולדען 70 קר' ביז 9 גולדען 95 קר', פרימא פאָן 9 גולדען — קר' ביז 9 גולדען 15 קר'. אומזאטץ 4000 מעטערצענטנער.

גערסטע. פוטטער- אונד ראֶלל גערסטע 4000 מטצ' אבזאטץ. מאן בעצאהלטע: מיטטעל-וואארע פאָן 5 גולד' 80 קר' ביז 6 גולד' — קר', בעססערע וואארע פאָן 6 גולד' 05 קר' ביז 6 גולד' 10 קר'. מאלץ-גערסטע זעהר געריגנער אב-זאטץ.

האפער. ביא שוואֶכערער טענדענץ וואורדען 4000 מעטערצענטנער אומגעזעטצט. מערקאנטיל-האפער וואורדע פאָן 5 גולד' 70 קר' ביז 5 גולד' 85 קר', באהנ-וואארע פאָן 5 גולד' 90 קר' ביז 6 גולד' -- קר', פרימא פאָן 6 גולד' 05 קר' ביז 6 גולד' 15 קר' נייער האפער פאָן — גולד' — קר' ביז — גולד' — קר' בעצאהלט.

מעהל-פרייזע.

נומ'	0	1	2	3	4	5	6	7
פרייז	15.60	15,20	14.80	14.40	14.—	13.50	13.—	11.70

נומ'	8	$8^1/_2$	$8^3/_4$	9	קלייע גראָב	פיין
פרייז	7,20	—.—	—.—	—.—	4.50	4.20

פפלוימען. מאן בעצאהלטע: סערבישע 85 שטיק פער ½ קילאָגראמם צו פל' 11.16, 100 שטיקק צו פל' 12.72, סערבישע אוזאנס צו פל' 12.50, מערקאנטיל-וואארע צו פל' —.—. פאָן 85 שטיקקינען באָסנישען וואורדע איין קוואנטום צו פל' 17.50, אונד 100 שטיק-קינע צו פל' 12.05 געשלאָססען. דאס געשאֶפט שליעסט אין מאטטער שטיממונג.

שפּיריטוס. מאן בעצאהלט ראָהשפּיריטוס אונ-פערשטייערט 18 גולד' 75 קר'. פערשטייערטע ראפפינאדע 56 גולד' 75 קר', אן קאָנזומענטען — גולד' — קר'.

אונשליטט (חלב). דיא נאכפראגע איזט גערינג. קערן-אונשליטט איזט מיט 35 פל. — קר. ביז 35 פל. 50 קר צו נאָטירען.

ערדאֶפּפעל געלבע פאָן 2 פל' 20 ביז 2 פל' 30 קר. פער 100 קילאָ, ראָזענ- פאָן —.2 ביז 2,20.

אייער. פרימא קיסטענ-אייער צו 1440 שטיקק 28 פל', מינדערע צו 27 גולדען. — קר', קאָרב-וואארע 51 ביז 52 שטיקק פיר 1 גולדען.

וויענער אייער-בעריכט. בויערנ-וואארע 48 ביז 49 שטיקק פיר 1 גולד', קיסטענ-אייער האָכפרימא פל' 29.50, פרימא 29 פל', קאלק-אייער — שטיקק פיר 1 גולדען.

ראָטהקלעע. גראָבקאָרניג צו 63 גולד' ביז 66 גולד' מיטטעל-קוואליטאֶטען צו 54 גולד' ביז 57 גולד', יאֶהריגער צו — גולד' ביז — גולד'; נאטורעללע נייע לוצערנע פאָן 52 גולד' ביז 56 גולד' פאָריאה-רינע פאָן — גולד' ביז — גולד'.

הילזענ-פריכטע. גראָסע ווייסע פיזאָלען פאָן 6 גולדען 05 קר' ביז 7 גולד' — קר', צווערג-באָהנען פאָן 8 גולד' — ביז 8 גולד' 25 קר', ברוינע-באָהנען פאָן 7 גול' 75 קר' ביז 8 גולד' — קר' מאָהן בלויער פאָן 31 ביז 33 גולד' גרויער פאָן 29 ביז 30 גולד' —. ערבסען פאָן 11 גולד' — ביז 14 גולד' — אונגארישע ענטהילזטע צו 15 גולד' — קר' אויסלאֶנדישעס ערצייגניס פאָן — גולד' ביז — גולד' — קר'. לינזען יע נאך קוואליטאֶט פאָן — גולד' ביז 9 גולד' — קר' בעססערע ביז 28 גול'. קיממעל געריינערט פאָן 18 ביז 19 גול'. הירזע-בריין פאָן 11 גולד' — ביז 13 גולד' — קר'. האנפ-זאמען פאָן 11 גולד' 50 קר' ביז 12 גולד' — קר'. מאָהאר-זאמען פאָן 5 גולד' 75 קר' ביז 6 גולד' — קר', אנבויא-וויקקען 6 גולד' — קר' ביז 6.50. אללעס פער 100 קילאָגראמם.

לאָטטאָציעהונגפאָם 9. אפריל 1892.

וויען	1	52	90	51	11
גראץ	46	1	86	39	20
טעמעשוואר	66	38	14	7	16

אנצייגע.

בעעהרע מיך, דיא אנצייגע צו מאכען, דאס איך אנפאנגס מאי איינע שאָנע, געריימיגע

רעסטוראציאָן אין גלייכענבערג

ערעפפנע, אונד בין אין דער אנגענעהמען האָפפ-נונג, דאס איך דיא פ' ט' קורגאֶסטע מיט מיינער פאָרציגליך גוטען קאָסט אונד געטראֶנקען אויפס בעסטע צופריעדען שטעללען ווערדע. פערנער בין איך מיט ציינניססען פערזעהען פאָן הערפאָררא-גענדסטען גאונים אונגארנס דע"י, דאס מאן מיר ב"ה דאס פאָללסטע פערטרויען אין יעדער בעציע-הונג שענקען קאנן. פה גראָסווארדיין.

הק' בנימן הויער ממאקעווע.

מאטטאָני'ס

עליזאבעטה-זאלצבאד

בודאפעסט (אָפען)

סאיזאָן פאָם 1. מאי ביז 30. סעפּטעמבער.

פאָן גלאֶנצענדעם ערפאָלג בייא

פרויענ-קראנקהייטען

אונד אונטערלייבס-ליידען.

אָרדינירענדער באדעארצט:

Dr. J. Bruck, Vigadó-tér Nr, 1.

(Assekuranz-Palais.)

געזונדע לאגע, בילליגע וואָהנונגען, גוטע רעסטוי-ראציאָן. — רעגער אָמניבוס-פערקעהר מיט דער הויפטשטאדט פאָן 5 אוהר מאָרגענס אנגעפאנגען פאָם פראנצ יאָזעפּס-פלאטץ.

EMANUEL BINÉTER

Grabstein-Niederlage

Budapest, Karlsring Nr. 9.

Filiale in Szolnok

עמפפיעהלט זיין גראָסעס, רייך אסאָרטירטעס לאגער אויסשליעסליך **פיר יודען מצבות** אין גראֶסטער אויסוואהל צו דען בילליגסטען פאבריקס-פרייזען. פיר געדיעגענע ארבייט אונד פיינסטע פערגאָלדונג גאראנטירע.

איללוסטרירטע פרייזקוראנטע פראנקאָ.

זאמסטאג אונד פייערטאג געשלאָססען.

איינע יעדע הויזפרויא

זאָלל עס געלעגענטליך דער הערא נאהענדען פייער-טאגע ניכט פערגעססען, דאס דער פראנק-קאפפע זיי-טענס 35 ראבבינען אונגארנס אונד גאליציענס פיר פאָלל-קאָממען טרפה ערקלאֶרט אונד דער געברויך דעסזעלבען פיר יידישע הייזער פערבאָטען איזט. איך ערזוכע דאהער דיא גע-עהרטען יידישע הויזפרויען, נור דען בעק-קאפפע צו פער-ווענדען, דער פערלאֶסליך **כשר אונד אויך של פסח** ערציינגט ווירד.

דערזעלבע איזט אין יעדעם שפּעצערייא-געשאֶפט צו האבען.

אכטונגספאָלל

ה"ק **משה אהרן בעק,**

אין ער-מיהאליפאלווא.

וויכטיג פיר רעגאליענ-פאֶכטער.

רום, סליוואָוויטץ, טרעבער, לאגער-בראנטוויין, ליקאָרע אונד אללע גאטטונגען געטראֶנקע ערצייגט מאן אויף קאלטעם וועגע אָהנע אפפאראטע מיט מיי-נען פר' מיאירטען עססענצען אונד אֶטהערישען אָלען אי' ז' ז':

ARNOLD WATTERICH, BUDAPEST.

VII., Tabakgasse Nr. 1. »Huszárház« vis-a-vis dem israelitischen Tempel.

מאניפולאציאָנס-ביכער אונד פרייז-ליסטען אין אללען שפראכען גראטיס! עמפפעהלע פערנער, ווערמוטה-עססענץ, ענטזייערונגס-פולווער, וויינ-קלאֶר-פולווער, גליצערין, הויזענ-בלאזע אונד מיטטעל געגען אללע וויינ-קראנקהייטען.

קליינע אנצייגען.

אין דיעזער רובריק קאָסטעט יעדעס איינפאכע וואָרט 2 קר' יעדעס מיט פעטטען בוכשטאבען געדרוקקטע וואָרט 3 קר'.

בעה"ת.

געפערטיגטער זוכט איינען בחור, י"א מרבים, יפ"ת ויפה מראה, דער איין בעל תפלה ומנגן גדול זיין מוסס. בייא דיעזען איינגעשאפטען קאנן דערזעלבע אויף איינע זעהר פאָרציגליכע פארטהיע, פער-בונדען מיט איינעם היער גע-זיכערטען פאָסטען רעכנען. עס ווירד נאָכמאלס הערפאָרגעהאָ-בען, דאס נור איין זאָלכער, דער איין י"א באמת יפ"ת אונד מנגן גדול עד להפליא איזט, ביים געפערטיגטען זיך צו מעלדען האט. ואם שלש אלה לא יהי' לו ויצא חנם. —

אדרעססע:

A, Jakob Gieszkann

Neutra.

הייראטה.

איין יונגער מאנן, דערצייט אין זיכערער אנשטעללונג אין איינעם בעדייטענדען בודא-פעסטער געשאֶפט, ווינשט אין הייליך ערצאָגענעס מאֶד-כען מיט איינינען 1000 פל' מיטגיפט צו הייראטהען. גע-נייגטע צושריפטען אין דיא עקספעדיציאָן דיעזעס בלאט-טעס אונטער „Heirath".

אויפשריפטען

פיר **מצבות**, העבראֶיש, דייטש אָדער אונגאריש, אין פראָזא אָדער אין ווערזען, אויך מיט „אכראָסטיקאָן", ווערדען צו מאֶססיגען פרייזען פערפאסט.

בעשטעללונגען זינד אן דיא רעדאקציאָן דיעזעס בלאטטעס צו ריכטען.

Herausgeber und Redacteur: M Dornbusch.

Budapest, 1892. Druck von Sam. Márkus, Dorotheagasse 6. (Wurmho

געזעללשאַפט אהגליכעס, אינדעם מאַן דעם לאָטטעריע-שפיעל פּרייעסטען רוים געוואָהרט".

דער פעראיין ביקור חולים אין בודאפּעסט

היעלט אם 3. דיעזעס מאָנאטס זיינע אָרדענטליכע גענעראַל-פערזאממלונג, אין וועלכער מיט בעפריעדיגונג קאָנסטאַטירט ווארדע, דאס דער פעראיין מיט איבערמענשליכער אנשטרענגונג זיינער ערהאבענען, וועגען דער אונצולאַנגליכקייט זיינער מיטטעל דאָפּפּעלט שוויעריגען אויפגאבע שטעטס ענטשפּראָכען אונד דיא ארמען קראנקען מיט כשר קאָסט פערזעהען האט. דער פעראיינס-לייטונג ווארדע דער פערדיענטע דאנק זייטענס דער גענעראַלפערזאממלונג וואָטירט. עבענזאָ ווארדע אים פּראָטאָקאָלל דעם טיעפען בעדויערן דאריבער אויסדרוקק פערליעהען, דאס מאנכע געמיינדען אונגארנס, דערען קראנקע פאסט אונאויפהאָרליך דיא מיטטעל דער חברה אין אנשפּרוך נעהמען, גלייכגילטיג געגנן זינד, טראָטץ אויפפאָרדערונגען אונד ביטטען, דיעזען פעראיין ניע אויך נור מיט איינעם קרייצער צו אונטערשטיטצען, זיא זעטצען איהרע קראנקען בני קהלה, דיא היער אין דען שפּיטאַלערן היילונג צו זוכען געצוואונגען זינד, דער עווענטואַליטאַט אוים, דאס זיא — וועגן נון דאָך איינמאל דער פעראיינסלייטונג דיא געדולד רייססט — גענאָטהיגט ווערדען, דאס ערסטע מאל ריטועלל פערבאָטענע שפּייזען צו געניעסען, וואָפיר דיא שווערע פעראנטוואָרטליכקייט דעם טאדעלנסווערטהען בענעהמען יענער אינדיפפערענטען געמיינדע-לייטונגען איבערלאססען ווערדען מוסס. דיעזעלבען ווערדען יעטצט ניכט גענאננט, וויל זיא פיעללייכט ענדליך דענן דאָך איהר געוויססען צו ראטהע ציעהען, איהרע אונבעגרייפליכע האלטונג אַנדערן אונד דאס לאנגע פערזיימטע אויף איינענדוועלכע ארט גוט צו מאכען זוכען ווערדען. — נאכדעם נאָך בעשלאָססען ווארדע, דאס דיא קראנקען אויך דיעזעס יאהר מיט פסח-קאָסט פערזעהען ווערדען זאָללען, אַבוואָהל דיעס מיט נאמהאפטען קאָסטען פערבונדען איזט, שלאָס דער פּראַזידענט, העררד דר׳ יאקאָב שאַכטער, דיא גענעראַלפערזאממלונג.

(„דער צאר אין אנגסט אונד פורכט.")

מיט דער פעראָפפענטליכונג דיעזער האָכ-אינטערעסאנטען ערצאַהלונג בעגיננען וויר אם מאָנטאג, דען 2. מאי. אין דערזעלבען שפּיעלט איין רוסיש-יידישער יונגער מאנן איינע הערפאָרראגענדע ראָללע. דיא געגענוואַרטיגען צושטאַנדע דעם צארענרייכעס ווערדען אין דיעזער ערצאַהלונג זעהר אנשוילך געשילדערט.

איינגעזענדעט.

בעה״ית א׳ י״ג ניסן תרנ״ב פ״ק סאָבראנץ יע״א.

שלום כנהוג להרה״ג מקארצאג!

אהוב וכו׳ אהוב וכו׳ והאמת אהוב מכל. לא זה הדרך להשליך לפידי אש בין הרבנים והבע״ב — וטיפת מרה באחרונה — ומה גם ע״י עהרענטהייל וחבריו ומכ״ע שלו אשר לא לנו הוא — לדבר על ידו עם ת״ח יושבי על מדין מנהלי נטעי כנה אשר לא בחשד הספק הנמו. הנסיון ידבר ויורה כי לא ימצא לו חבר בין רבנים יראי ד׳ באמת אף אם נופת תטופנה שפתיו, כי לשפתי זרה יחשבו ע״י המלעיב במלאכי ד׳ למקטן (קליינ-) ועד גדול (גראָסס-וואַרדיין) וגם מעל גבוהים (פּרעסבורג) לא ישיב ידו מבלע. לו יאמר לא עמי אתה. — ודי בזה בשם חברים מקשיבים בגילי אשר רוחם רוח יראת ה׳ דובר בי.

הק׳ מנשה שמחה פריעדמאנן,
הופ״ק והגלילות.

פיר איין יידישעס גימנאזיום.

— שפענדע פאָן איינער האלבען מילליאָן. —

„וויר זינד דיא פערקינדער איינער פריידענבאָטשאפט. וואס פיעלפאכע אגיטאציאָן, יא זאָגאר איינע אוים זעהר רייכען אונד פאָרנעהמען מאַננערן בעשטאנדענע געזעללשאפט ניכט דורכפיהרען קאָננטע, דאס פערווירקליכט דער עדלע ענטשלוסס איינעם איינציגען וואָהלטהאַטערס. שאָן אין אללערנאַכסטער צייט ווירד דיא איינע האלבע מילליאָן בעטראגענדע שטיפטונג איינעם פאָרלייפיג ניכט גענאננט זיין וואָללענדען הויפּטשטאַדטישען מענשענפריינדעס צו גונסטען דער ערריכטונג איינעס יידישען גימנאזיומס אין דער הויפטשטאדט פערווירקליכט ווערדען."

דיעזע „פריידענבאָטשאפט" בראכטע דיא יינגסטע נוממער דעם נעאָלאָגען וואָכענבלאטטעס אים טאָנע דער זיינעם רעדאקטער שטעטס איינענען שוואַרמעריא. דיא אנדערען הויפּטשטאַדטישען צייטונגען פערצייכנען דיא נאכריכט מיט „געמישטען עמפפינדונגען." זאָ שרייבט איינעם דערזעלבען פאָלגענדעס:

„אום גאַנץ אויפריכטיג צו שפּרעכען, גלויבען וויר ניכט, דאס עס יעטצט אים אינטערעססע דער אונגארישען יודענהייט וואַרע, איין בעזאָנדערעס יידישעס גימנאזיום צו ערריכטען. איינע דעראַרטיגע שטיפטונג שטינדע אויך גאר ניכט אים איינקלאנגע מיט דער געגענוואַרטיג הערשענדען שטראָמונג אים יודענטהום. דיעזע געהט נאַמליך ניכט דאהין, זיך צו סעפּארירען: דיא איזראעליטען זינד פיעלמעהר אוים אללען קראַפטען אונד וויא וויר גלויבען מיט פיעלעם רעכט בעמיהט, זיך צו אסטימילירען. איין יידישעס גימנאזיום קאַמע דאהער דען יידישען עלטערן זעהר אונגעלעגען. דיא מייסטען ווירדען אים אינטערעססע איהרער קינדער אנשטאנד נעהמען, דיעזע אין דאס „יודען-גימנאזיום" צו שיקקען אונד יעדע אנדערע אנשטאלט דעם אוים יידישען מיטטעלן ערהאלטענען אינשטיטוט פאָרציעהען. דאס דיעזע שטראָמונג טהאַטזאַכליך עקסיסטירט, ווירד ניעמאנד בעשטרייטען. אונד וויר גלויבען, עס וואַרע אונרעכט, יענע שטראָמונג בעקאַמפּפען צו וואָללען. דיא יודען עמפפינדען ניכט דאס בעדירפניס, דיא איינענטהימליכקייטען איהרער קאָנפעססיאָן אונד איהרעס שטאממעס דורך ערריכטונג בעזאָנדערער בילדונגס-אנשטאלטען צו ערהאלטען. עס וואַרע זאָמיט איינע פאלשע פאָליטיק, זיא אין דיעזעם לאָבליכען אונד אנערקעננענסווערטהען שטרעבען דורך גרופּפירונג אין איינעם איינענען גימנאזיום בעאירדען אונד דיא פערשמעלצונג מיט דען אנדערען קאָנפעססיאָנען פערלאנגען צו וואָללען."

„ביזהער האט אויך דיא יודענשאפט דער שאָן וויעדערהאָלט ערגאנגענען אויפפאָרדערונג, איין איינענעס גימנאזיאום צו ערריכטען, בעהאררליך ווידערשטרעבט. וויא עס נון דאס שיקקזאל דער יודען צו זיין פפלעגט, זאָ האט מאן איהנען אוים דער אבלעהנונג דיעזער פאָרדערונג עבענזאָ זעהר איין פערברעכען געמאכט, וויא מאן עס איהנען אנדערערזייטס פאָן פיעלען זייטען געוויס פעראיבעלן מאָכטע, וועגן זיא איינע איינענע בילדונגס-אנשטאלט פיר איהרע יוגענד ערריכטען ווירדען. דיא פאָרדערונג, דאס דיא איזראעליטישע געמיינדע דער הויפּטשטאדט איין גימנאזיאום ערבויען זאָללע, ווארדע מיט דעם הינוויז בעגרינדעט, דאס אללע קאָנפעססיאָנען גימנאזיען בעזיטצען. עס גיבט אין דער הויפּטשטאדט איין עוואנגעלישעס, איין רעפאָרמירטעס אונד מעהרערע קאטהאָלישע גימנאזיען. וואַרום, זאָ פראגטע מאן, זאָללטע ניכט אויך איין יידישעס גימנאזיאום עקזיסטירען, שאָן דארום, דאמיט דיא מיטטעלשולען דער אנדערען קאָנפעססיאָנען ניכט דורך דען צופלוסס דער בעקאננטליך זעהר צאהלרייכען יידישען מיטטעל-שילער איבערפיללט ווערדען? דיא ניכט-עקזיסטענץ איינעס יידישען גימנאזיאומס שיינט אונס דאס ערגעבניס איינער בעוואוסטען אססימילירונגס-פּאָליטיק צו זיין. פיעלפאך ווארדע דיעס יעדאָך אלס איינע ארט אויפדראַנגען דער יודען אנגעזעהען. דערען קינדער אין דען שולען אנדערער קאָנפעססיאָנען אויפנאהמע פינדען, וואַהרענד דיא רייכע געמיינדע צו ענגהערציג איזט, אום זעלבסט פיר דען מיטטעלשול-אונטעררריכט איהרעס נאכוואוכסעס אָפּפער צו ברינגען. פיעללייכט מאג דיא פילאנטראָפּישע אידעע,

דאס ערשיטטערטע מאַרכען איינגערמאססען, אונד בענעדיקט פוהר פאָרט:

„איהר אללע וויססעט, וויא יאָססען אונד חיה מיט איינאנדער לעבען, זיא זינד איין הערץ אונד איינע זעעלע, אונד זאָ וואר דאס פאָן יע. זיא האטטען איינאנדער זאָ ליעב, דאס זיא אללעס געדולדיג איבער זיך ערגעהען ליעססען, וואס זיא טראף, אונד קיין אונגליקק וואר זאָ גראָסס, דאס עס ניכט פאָן דעם גליקקע אויפגעוואָגען וואָרדען וואַרע, וועלכעס זיא איינער אים בעזיטצע דעם אנדערן פאנדען. שפּאניען פערגיססט מאן ניכט זאָ לייכט, אונד אונזערע אינזעל פאָלל נעבעל אונד דינסטע קאָננטע דער יונגען פרויא ניכט געפאללען, וועגן זיא אן איהר שאָנעס פאטערלאנד דאכטע וואָהין זיא זיך נאָך הייטע צוריקקזעהנט; אבער וואָ יאָססען וואר, דא וואר איהר הימעלרייך, מיט איהם וואַרע זיא אנס ענדע דער וועלט געצאָגען. איהר טיעפער שמערץ איבער דיא אונפערזאָהנליכקייט דעם פאטערס ווארדע דורך דיא צייט געמילדערט, אונד דאס גליקק פינג אויך אללמאַליג אן, יאָססען אין זיינען געשאַפטען צו בעגינסטיגען. מיט דער פאמיליען אין שפּאניען וואר אללע פערבינדונג אבגעבראָכען. אינדעססען אַנדערטען זיך אין טאָלעדאָ נאָך דעם טאָדע דעם אלטען אבודאל דיא פערהאַלטניססע, דאָן מאָזע פערלאָבטע זיך מיט איינעם מאַדכען אוים דעם הויזע אבו באָסט, דיא פאמיליע וואורדען פאָללשטאַנדיג פערזאָהנט, אונד מאָזע געוואנן זיינע ברויט, דיא באלד זיינע פרויא ווארדע, זאָ אינניגמיין ליעב, דאס ער מילדערע געזיננונגען הינזיכטליך זיינער שוועסטער אונד איהרעס גאטטען צו העגען אנפינג; ער בעגאנן זיינע שוועסטער צו ענטשולדיגען אונד קאם צולעטצט צו דער איבערצייגונג, דאס ער, אום צו דעם בעזיטצע זיינער פרויא צו געלאנגען, זיא עבען זאָ גוט, וויא יאָססען זיינע געליעבטע, האַטטע ענטפיהרען קאָננען. זיינע פרויא, דיא דאמאלס ביא דער הימליכען פערמאַהלונג מיטגעווירקט האטטע, בעשטאַרקטע איהן אין זיינער פעראַנדערטען אנזיכט, אונד אלס זיא איהם זיינען זאָהן יאָזעף געבאר, טהאט ער אין זיינעם ענטציקקען דען ערסטען שריטט געגען דיא פערשטאָססענע שוועסטער אונד צייגטע איהר דיא געבורט זיינעס זאָהנעס אן."

„חיה וואר פאָר פריידע טרונקען, אלס דאס שרייבען דעם ברודערס אין איהרע האנד געלאנגטע; זיא אונד יאָססען אנטוואָרטעטען זאָגלייך, אונד פאָן נון אן אונטערהיעלטען באָטען איינען בעשטאַנדיגען בריעף-וועכסעל צווישען דען ביידען הייזערן. מאן פערשטאַנדיגטע זיך פאָללקאָממען, אונד דאָן מאָזע מאכטע יאָססען זאָגאר דען פאָרשלאג, זיך נאָך שפּאניען צו איבערזידעלן; אבער יאָססענס געשאַפטע וואַרען בערייטס אין ענגלאנד צו בעדייטענד געוואָרדען, אלס דאס מאן זיא אָהנע גראָססען פערלוסט אבברעכען קאָננטע, אונד זאָ בליעב יאָססען היער אונד ערהיעלט פאָן זיינעם שוואגער זאָ קראַפטיגע אונטערשטיטצונג, דאס ער נון ערסט זיך רעכט העבען קאָננטע. אלס אבער יאָססען ענדליך אויך נאָך שפּאניען דיא פריידענבאָטשאפט פאָן דער געבורט זיינער טאָכטער זענדעטע, גינג פאָן דאָן מאָזע זאָגלייך דער אנטראג אוים, דאס דיעזע פיר זיינען יאָזעף בעשטיממט ווערדען זאָללטע. יאָססען ווילליגטע פריידיג איין, אונד חיה שוועלגטע אין דעם געדאנקען, דאס איהרע טאָכטער אין דעם שאָנען לאנדע, אוים דעם זיא שטאממטע, לעבען ווירדע. יעטצט וויססט דוא אלזאָ, מלכה, וועד דיין ברייטיגאם איזט. נון, מיין הערצקינד, וואס מיינסט דוא? פרייעסט דוא דיך ניכט? האבען דיינע עלטערן ניכט גוט פיר דיך געוואָרגט?"

„דאס איזט דער יאָזעף, דען דער סופר זאָ ריהמטע?" פראגטע שפרה פראָה.

„יא, מיינע שפרה, מיינע קראָנע, ער איזט'ס," אנטוואָרטעטע בענעדיקט, „דאָן יאָזעף, אונד מיט דעם פאָללען נאמען, דאָן יאָזעף בן מאָזע בן אבודאל. דאס הערץ קוועללטע מיר פאָר פריידע, וויא איך איהן פאָן דעם פרעמדען זאָ ריהמען האָרטע. אָ, וויר האטטען איממער נאכריכט פאָן איהם, אונד איך זאגע אייך, איהר ווערדעט ערשטוינען, וועגן איהר איהן זעהעט. וואס שטעללעט איהר אייך דענן פאָר? איהר דענקעט אן אונזערע היעזיגען יונגען לייטע, אָדער אן זאָלכע, וויא זיא צו אונס אוים פראנקרייך אונד דייטשלאנד קאָממען, דיא ווערער שטעהן, נאָך געהן, נאָך זיטצען קאָננען, אונד דענען דיא אונגעשיקקליכקייט אויף דער שטירנע געשריעבען שטעהט. איינען שפּאנישען יודען האבט איהר נאָך ניכט געזעהן; דער טריטט אויף וויא איין פירסט, איין דאָן! איך זאגע אייך, זאָ איין דאָן איזט מיר ליעבער וויא מאנכער ענגלישע גראף, דעם דיא ביימע אין דעם וואלדע ניכט מעהר געהאָרען, וואָרין ער יאגט. אונד דאָן יאָזעף איזט איין טיכטיגער מאנן געוואָרדען, ער האט גראָססע רייזען געמאכט, אום צו לערנען, ער האט גונסט אונד גנאדע אין אללער אויגען געפונדען, אללע גוטען איינענשאפטען זינד אין איהם, ער איזט איין ברילליאנט אין גאָלד געפאססט."

„נון, נאָטט זייא געפּריעזען!" ריעף הדסה, דיא פריינדין אומשלינגענד אונד קיססענד; „וועגן דיין ברייטיגאם נור האלב דער שילדערונג גלייכט, זאָ ביזט דוא געבאָרגען."

„פרייעסט דוא דיך, מיינע הדסה?" זאגטע דער פאטער; „גאָננסט דוא מלכה איהר גליקק? דאס איזט שאָן פאָן דיר!"

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

וואורדען: אונד וויא גראָס איזט ערסט דיעזער „קידוש השם", דא ער מיט דער „רעצעפּציאָן" אין פערבינדונג שטעהט!

(פ ר י פ ו נ ג.) אן דער פאָן רבינו הגאון מו"ה קאפּל ר י י ך נ"י, אונטער מיטווירקונג דער היעראָרטיגען אויט' אָרטה' איזר' געמיינדע אונטער דעם נאמען „חברת תורת אמת" פאָר איינעם האלבען יאהרע אינס לעבען גערופענען תלמוד תורה-אנשטאלט, דערען צוועקק עס איזט, דען דער עלעמענטאר-שולע ענטוואכסענען קינדערן אין גמרא ומפורשים ראשונים ואחרונים בעהופס פאָרבערייטונג פיר איינע ישיבה אונטעררירכט צו ערטהיילען, וואורדע ביום ב' דחג הפסח אים בייזיין של רבינו הגאון נ"י ואלופי לומדי תורה ונכבדי קהלתנו המפוארה דיא האלביאהריגע פריפונג אבגעהאלטען. דיעזעלבע בעשטאנד אויס פרק כל שעה עם מפורשים ראשונים ואחרונים. דאס רעזולטאט דער פריפונג קאנן איין איבעראויס גלאנצענדעס גענאננט ווערדען, אינדעם דיא שילער זאממטליכע אן זיא גריכטעטען פראגען גוט אונד פערשטאנדניספאָלל בעאנטוואָרטעטען, אונד ווארען דיא אנוועזענדען פאָלל דעס לאָבעס פיר דיא הערפאָרראגענדען לייסטונגען דעס בעוואהרטען אונד בעקאננטען מלמד דעס פעראיינעס „תורת אמת", התורני המופלג מאוד נעלה מוה"ר אברהם אליעזר עללענבאָגען נ"י. דיא מיטגליעדער אונד גאָננער דער חברה „תורת אמת" פאנדען זיך דורך דיעזעס גלאנצענדע רעזולטאט דער פריפונג פיר איהרע גראָסען אָפּפער צור ערהאלטונג דער חברה (דיא ביזהער ווייט איבער צוואָלפהונדערט גולדען בעטראגען) בעפריעדיגט אונד ענטשאדיגט. דיעזע חברה גערייכט דער היעראָרטיגען אָרטה' געמיינדע, דיא זאָלכ' אויסעראָרדענטליכעס להרמת קרן התורה והיראה לייסטעט אונד אלס מוסטערגעמיינדע פיר גאנץ אונגארן געלטען קאנן, צור גראָסען עהרע; זיא ענטשפּריכט פאָללקאָממען דער איהר פאָן רבינו הגאון נ"י אין זיינער בערידהמטען אנטריטטס-דרשה פאָרגעצייכנעטען אויפגאבע, נאמליך: „ולתתך עליון, עליון בתורה וביראה." שליעסליך איזט צו ערוואהנען, דאס דיא פערדיענסטפאָללען אויסשוס-מיטגליעדער דעס פעראיינעס, דיא הערדען א' פ ר א נ ק ל אונד בערנהארד ע ר נ ס ט, נאמהאפטע פראמיען פיר דען בעסטען צאָגלינג דער אנשטאלט שפענדעטען.

הדובר באמת ובתמים יוסף חיים לעבאָוויטש.

(צ ו ר ב ל ו ט - ב ע ש ו ל ד י ג ו נ ג א י ן פ אָ ר ט - ס א י ד.) וויר האבען בערייטס געמעלדעט, דאס נייליך דיא גריעכען אין פ אָ ר ט - ס א י ד (עגיפּטען) אונטער דעם פאָרוואנדע, דאס איין יודע איין כריסטענמאדכען אבשלאכטען וואָללטע, איינע יודענהעטצע צו פעראנשטאלטען אים בעגריפפע ווארען. דיעזעס ניעדערטראכטיגען פאָרהאבען איזט איין יידישעס לעבען צום אָפּפער געפאללען, דאָך ווייטערעס אונגליקק וואורדע דורך ענטשיעדענעס איינשרייטען דער בעהאָרדען פערהיטעט. — איבער דיעזען טרויריגען פאָרפאלל ווירד נון אויס פּאָרט-סאיד פאָלגענדעס בעריכטעט: „אם 15. מארץ שפּיעלטען 2 קינדער, איין גריעכישעס אונד איין יידישעס, וואָבייא זיא הינטער דיא ברעטטער-וואנד איינעס הויזעס קאמען, וועלכעס דיא גראָס-עלטערן דעס יודען-קינדעס בעוואָהנען. דיא טהירע, וועלכע בלאָס פאָן אויסען געאָפנעט ווערדען קאנן, שלוגען זיא הינטער זיך צו. אלס דיא קינדער זאהען, דאס זיא איינגעשפּערט זייען, קלאָפּפּטען זיא אן דיא טהירע, וואס איינינע אים געגענאיבערליעגענדען קאפפעהויזע וויילענדע גריעכען דאצו בעניצטען, דיא געשיכטע דעם צו אָסטערן „איבליכען מאָרדעס" דער יודען צו פערברייטען. דיא אויפגעשטאכעלטע מענגע דראנג אין דאס הויז אונד פאנד דען פינפאונדאכטציג-יאהריגען, פאָללשטאנדיג בלינדען גראָספאטער דעס קינדעס בעטענד. זיא פיעלען איבער דען גרייז הער אונד ערשלוגען איהן מיט שטאָקקען. אלס דער גרייז, אויס הונדערט וואונדען בלוטענד, לעבלאָז אם באָדען לאג, צאָגען זיא בעפריעדיגט דאפאָן." — דאס איזט דיא אללערנייעסטע העלדענטהאט דער וואקקערען גריעכישען אנטיסעמיטען.

(א י י ן ב ר י ע ף ד ע ם ע ק ס - ק אָ נ י ג ס מ י ל א ן.) דיא „פאָססישע צייטונג" פעראָפפענטליכט איינען בריעף מילאנ'ס אן איינען זיינער פריינדע, אין וועלכעם ער דיא נאכריכט פאָן דער איהם צוגעשריעבענען אבזיכט איינער אויפנאהמע אין דען רוססישען שטאאטס-פערבאנד ווידערלעגט. דער צאר האבע ניע וועניער פיר איהן, נאָך פיר סערביען עטוואס געטהאן. ער בלייבע נאָך וויא פאָר איין טרייער פערעהרער דעס קאיזער-קאָניגס פ ר א נ ץ י אָ ז ע ף אונד ווענן ער אן איינען פרעמדען שטאאטס-פערבאנד איינטרעטען ווירדע, קאָננטע דיעס נור דער פ ר א נ צ אָ ז י ש ע זיין.

(א י י ן א נ ט י ס ע מ י ט ג ע ג ע ן ד ע ן א נ ט י ס ע מ י ט י ס מ ו ס.) אין איינעם אנטיסעמיטישען בערלינער פעראיין היעלט פראָפעסאָר וו א ג נ ע ר, דער פריהער זעלבסט אין אנטיסעמיטישער העטצע אן דער זייטע שטאָקקערס געארבייטעט האט, איינען פאָרטראג, וואָרין ער אונטער אנדערעם זאגטע: „איך ווערדע הייטע וואָהל פיעלעס זאגען, וואס מאנכעם דער אנוועזענדען צו הארען ניכט אנגענעהם זיין ווירד, זאָ בעזאָנדערס אין דער י ו ד ע נ פ ר א ג ע. עס עמפּאָרט מיינען דייטשען זינן, דאס מאן אימער דיא קלאגליכע אויסרעדע געברויכט, וויר זייען דיא פאָן דען יודען פערפיהרטען. פינדען זיך דענן אבער שלעכטע איינגענשאפטען ניכט גענוג בייא אונס? זינד דענן בייפיעלסווייזע אם באָרזען-שפּיעל ניכט א ל ל ע קרייזע דער געזעללשאפט בעטהייליגט? דאראן, דאס דער שפּרוך פאָם „גאָלדענען באָדען דעס האנדווערקס" ניכט מעהר וואהר איזט, טראגט דיא הויפּטשולד דיא פערפאָללקאָממנעטע טעכניק. (צווישענרוף: „דיא ודען!") ניין, ניכט דיא י ו ד ע ן, עס איזט דיא ד א מ פ פ מ א ש י נ ע אונד נייעסטענס דיא ע ל ע ק ט ר י ש ע ק ר א פ ט. דיא געווערבע-פרייהייט איזט בעזאָנדערס דען יודען צוגוטע געקאָממען. קאָננטען וויר דענן אבער איינע א נ ד ע ר ע געזעטצגעבונג האבען? (יא!) דיא שוויעריגקייטען דער אומגעשטאלטונג זינד צו גראָסע; מיט דעם גראָס-בעטריעב דיא אינטערעססען דעס האנדווערקס צו פערבינדען, איזט נאהעצו אונמאָגליך. מיט מיר זינד דיא מייסטען פראָפעסאָרען אונד געלעהרטען דער אנזיכט, דאס דער אנטיסעמיטיסמוס ניכט רעכט האט אונד איינע אונגעהייערע איבערטרייבונג איזט. (ווידערשפּרוך.) דיא יודען צו פערטרייבען, איזט ריין אונמאָגליך. פערשליעסט מאן איהנען דען א י נ ע ן בערוף, זאָ ווירדען זיא אין שאארען צו דעם א נ ד ע ר ן איבערגעהען. פערוועהרע מאן איהנען, ר י כ ט ע ר צו ווערדען, זאָ ווירדען זיא זיך אין גראָסער צאהל אלס א נ וו א ל ט ע אויפטהון, וואָ זיא איהרע גוטען אונד שלעכטען איינגענשאפטען אין גאנץ בעזאָנדערעם מאאסע פערווענדען אונד דאמיט שליעסליך נאָך גראָסערעם אונהייל אנריכטען קאָננטען, וויא אלס ריכטער. געוויסס איזט איינע גאנצע מענגע פאָן פאָרווירפען געגען דיא יודען ריכטיג. זיא זינד ביים באָרזענשפּיעל, ביים גרינדונגסוועזען, וואוכער, קאָנקורז-פראָצעססען, הערפאָרראגענד בעטהייליגט, אבער דאָך נ י כ ט א ו י ס ש ל י ע ס ל י ך. וויר זינד געגנייא דיעזעלבען מענשען, וויא דיא יודען, נור קאָננען וויר אונס ניכט זאָ געשיקקט אונד געריעבען אנשטעללען. וואס איך דא אויספיהרע, האָרט ניעמאנד גערן; דענן נאטירליך איזט עס בעקוועמער צו זאגען: „ד ע ר איזט שולד, היניוס מיט איהם, דאנן ווירד אללעס בעססער". אבער דאס „וויא" ערארטערט מאן ניעמאלס. אונד ווענן וויר דען יודען פאָרווערפען, זיא ערנטען גראָסע געווינגע אָהנע פערזאָנליכע ארבייט, זאָ טהון יא אויך שטאאט אונד

פאָילעטאָן.

פאָר 700 יאהרען.

(היסטאָרישער ראָמאן אויס דעם ענדע דעם צוואָלפטען יאהרהונדערטס.*)

(22. פאָרטזעטצונג.)

„חיה וואר איין בילדשאָנעס מאדכען, דער גלאנץ, דער שמוקק דער פאמיליע," (ערצאהלטע בענעדיקט ווייטער.) „דער פאטער ליעבטע זיא וויא זיינען אויגאפּפעל' אונד אין גאנץ טאָלעדאָ וואר איהם קיין יינגלינג גוט גענוג פיר זיא. דאָן יאָזעף בן אבו באָסט ווארב פיר זיינען זאָהן אום חיה אונד וואורדע אבגעוויעזען, דענן דאמאלס וואר אבו באָסט נאָך ניכט זאָ האָך געשטיעגען, אונד דאָן אבודאל וואר צו שטאָלץ, זיך מיט איינער פאמיליע צו פערבינדען, דיא ער פיר גערינגער אלס דיא זיינינע אכטעטע. דענקעט אייך דאהער, וויא איהם צו מוטהע וואורדע, אלס ער איין ליעבעס-פערשטאנדניסס צווישען חיה אונד יאָססען ענטדעקקטע."

„בענעדיקט, וואס קראָמסט דוא דא פיר טהאָרהייטען אויס?" פראגטע שפרה. „ברויכסט דוא אונזערען מאדכען ערסט דיא לעהרע צו געבען, דאס זיא זיך ניכט פערליעבען זאָללען? זיא זינד נאָטשלאָב אין צוכט אונד גאָטטעספורכט ערצאָגען. פאהרע אלזאָ נור אָהנע פרעדיגט אין דיינער ערצאהלונג פאָרט."

*) נייא איינטרעטענדען אבאָננענטען ווירד, א ו י ף פ ע ר ל א נ ג ע ן, דער אנפאנג דיעזעס שפּאננענדען ראָמאנס גראטיס צוגעזענדעט.

מלכה גליהטע אים געזיכטע אונד קאָננטע איהרע אויגען ניכט אויפשלאגען; דאָך נור הדסה בעמערקטע איהרע בעוועגונג.

„איך חיה אונד יאָססען ווארען ציכטיג אונד גאָטטעספירכטיג," ערוויעדערטע בענעדיקט אויף דיא בעמערקונג זיינער פרויא; „אונד דאָך האטטע דער שטן זיין שפּיעל, דאס מאכטע אבער דאס שטעטע צוזאממענלעבען."

„דער אלטע אבודאל פערטריעב יאָססען אויס זיינעם הויזע, אונד זעלבסט מאָזע צירנטע זיינעם פריינדע. דיא בידען ליעבענדען היעלטען יעדאָך בערייטס איינאנדער צו פעסט אן, זאָ דאס דיא מאסרעגעלן דעם פאטערס אונד דעס ברודערס צו שפּאט געקאָממען ווארען. דיא זאכע קאָננטע ניכט זאָ היימליך בעטריעבען ווערדען, דאס זיא ניכט אין טאָלעדאָ אויפזעהען ערעגט האטטע, אונד דיא פאמיליע אבו באָסט, דיא נאָך איבער דיא ערליטטענע צוריקקווייזונג ניכט בערוהיגט וואר, פרייטע זיך איבער דיא שמאך דער אבודאלס, צאָג יאָססען אן זיך אונד אונטערשטיטצטע זיינע פערנערען שריטטע. ליידער מוס איך אייך זאגען, דאס דיא טהאָרהייט צו איינער זינדע פיהרטע: חיה ענטפלאָה מיט יאָססען, מיט דעם זיא זיך היימליך פערמאהלט האטטע, אינדעם אללע צור טרויאונג מיטווירקענדען פערזאָנען אנהאנגער דער אבו באָסט אונד מיט געלד בעשטאָכען ווארען. פערגעבענס זעטצטע מאָזע דען ענטפלאָהענען נאָך, ער האָלטע זיא ניכט מעהר איין, אונד זיא געלאנגטען נאָך גראָסען בעשווערדען אונד געפאהרען נאָך ענגלאנד, וואָ עס איהנען אנפאנגס זעהר טרויריג גינג. זיא זענדעטען יעדאָך דורך איינען איינען באָטען דעם אלטען אבודאל נאכריכט פאָן זיך אונד ערפלעהטען זיינע פערציהונג; דיעזער אבער וואָללטע פאָן איהנען ניכטס מעהר וויססען, ער פערצעהרטע זיך פאָר צאָרן אונד גראם אונד שטארב ענדליך, אינדעם ער נאָך אויף דעם טאָדטען-בעטטע זיינע טאָכטער אונד זיינען שוויגערזאָהן פערפלוכטע."

„גאָטט, גאָטט, גערעכטער גאָטט!" שריע מלכה אויף, שלוכצענד, איהר געזיכט אין בידען האנדען פערבערגענד.

„איזט דענן דער מאנן ראזענד, דעם קינדע זאָלכע געשיכטען צו ערצאהלען?" פוהר שפרה צאָרניג אויף.

„ליעבע מלכה, מיין לעבען, מיינע גאָלדקראָנע," באט בענעדיקט, „גיב דיך נור צו גוטע. זיעה, דיא טרויריגען טאגע, דיא דיינע עלטערן דאמאלס פערלעבטען, זינד לאנגסט פאָראיבער. האבען זיא געזינדיגט, זאָ האבען זיא אויך בערייעט אונד געביסט, אונד עס איזט ניכט דיא לייכטעסטע איהרער בוססען, דיא זיא זיך אויפערלעגט האבען, דאס זיא מיר דען אויפטראג גאבען, דיר איהרע געשיכטע צו ערצאהלען, אונד איך וואָללטע אויך ניכט דאראויף איינגעהן; אבער זיא בעשטאנדען דאראויף, בעזאָנדערס דיינע מוטטער. זיא וויללל, דאס דיעזע בעגעבענהייט בייא איהרען נאכקאָממען ביז אויף קינדעס-קינדער צום ווארנענדען בייפיעל אים אנגעדענקען ערהאלטען ווערדע. דעננאָך אבער האטטע איך דען אויפטראג ניכט איבערנאָממען, ווענן ניכט מיט דעם בערייטס ערצאהלטען אללעס טרויריגע אבגעמאכט ווארע, אונד נון זאָ פיעל פראָהעס אונד גוטעס קאָממט, דאס מאן דאריבער יענעס גאנץ פערגעססען מוס. טראָקקנע אלזאָ נור דיינע טהראנען, מיין ליעבעס הערץ, אונד האָרע מיר ווייטער צו: דענן איך זאגע דיר, אם ענדע מיינעס בעריכטעס ווירסט דוא לאכען, שפּרינגען אונד טאנצען."

דיעזע פערזיכערונג, פערבונדען מיט שפרה'ס טראָסטונגען אונד פאָרשטעללונגען אונד הדסה'ס ביטטען, בערוהיגטע

איינע דינאמיט-באָמבע אין דער סינאַגאָגע.

— אנארכיסטישע אטטענטאטע. —

אויס פראנקרייך, דייטשלאנד, שפאניען אונד בעלגיען טרעפפען אונאויפהאָרליך מעלדונגען איבער אנארכיסטישע אטטענטאטע איין. אין בעלגיען פערלעגען זיך דיא אנארכיסטען דארויף, זאָלכע געביידע אין דיא לופט צו שפרענגען, וואָ פיעלע פערזאָנען פערזאממעלט זינד. אין דער בעלגישען הויפטשטאדט בריססעל ווארדען אין דען קירכען אונד אין דער סינאגאָגע דינאמיט-באָמבען געפונדען. 31 אנארכיסטען ווארדען אויס דיעזעם אנלאססע פערהאפטעט. אויך אויס דער שפאנישען הויפטשטאדט מאדריד קאָממט דיא מיטטהיילונג, דאס דיא פאָליצייא דיא קירכען שארף בעוואכען לאססט, דא זיא קענגטניס דאפאָן ערהיעלט, דאס דיא אנארכיסטען דיעזעלבען אין דיא לופט שפרענגען וואָללען.

אין פראנקרייך האבען עס דיא אנארכיסטען גראָסטענטהיילס אויף זאָלכע הייזער אבגעזעהען, אין וועלכען ריכטער וואָהנען. דאס איזט נאָך איינינערמאסען ערקלאָרליך. דיא באמבענמאָננער פערפאָלגען יא דאס איינציגע ציעל דער אנארכיע, דאס איזט דער רעגיערונגסלאָזיגקייט, דער אבשאפפונג יעדער געזעללשאפטליכען אָרדנונג. דא נון דער ריכטער-שטאנד צו יענען אָרגאנען דעם שטאאטעס געהאָרט, וועלכע דיא אָרדנונג אין דעמזעלבען אויפרעכט ערהאלטען, ריכטען דיא אנארכיסטען איהר אויגענמערק אויף דיא ריכטער. דאביי שפיעלט אויך דיא ראכזוכט איינע בעדייטענדע ראָללע: זיא וואָללען דיא ריכטער פערניכטען, וועלכע שאָן זאָ פיעלע אנארכיסטען צו קערקער-שטראפען אונד דאמיט צור אונטהאָטיגקייט פעראורטהיילט האבען.

וואס אבער וואָללען דיעזע קיהנען געזעללען אין דען קירכען? וואס זוכען זיא פאָללענדס אין דער סינאגאָגע, אין וועלכער דאָך ניכט, וויא אין דען קאטהאָלישען בעטהייזערן, שאָטצע אויפגעהייפט צו זיין פפלעגען?

זיא וואָללען איבעראלל פורכט אונד שרעקקען פערברייטען, אום אויס דער אללגעמיינען פערוויררונג נוטצען צו ציעהען.

אונטער דען 31 אין בריססעל פערהאפטעטען אנארכיסטען בעפינדען זיך 17 איטאליענער, 7 פראנצאָזען, 5 דייטשע אונד 2 אָסטעררייכער. אלס אורהעבער דעם דינאמיט-אטטענטאטס אין דער סינאגאָגע ווארדע איין אָסטעררייכער, נאמענס רובינשטיין, אויספינדיג געמאכט. אָב דיעזעם אונגעהייער פאָן יודען אבשטאממט, ווירד ניכט בעריכטעט; דער נאמע דייטעט וואָהל דארויף הין. אבער דיא אנארכיסטען קעננען יא איינען גלויבען עבענזאָוועניג וויא איינע נאציאָנאליטאט. זיא זינד קאָנפעסיאָנסלאָז אונד פאטערלאנדסלאָז, זיא פערלייגנען איהרען גלויבען אונד איהרע היימאטה, אום אין דער גאנצען וועלט הערומצוציעהען אונד איבעראלל, וואָהין זיא קאָממען, דיא איינריכטונגען דער מענשליכען געזעללשאפט צו צערשטאָרען.

אונטער ראָמישער הערשאפט.

יידיש-היסטאָרישע ערצאָהלונג אויס דעם 1. יאהרהונדערט

פאָן וו׳ ניימאנן.

(פאָרטזעטצונג.)

יאָעל, דער האָהע סענאטאָר, וואר דאפאָן אונאנגענעהם בעריהרט, דאס ער זיין דאנק-געפיהל געגענאיבער יאָזוע אונד מיריאם ניכט בעפריעדיגען קאָננטע, ווייל דיעזע זיך דעמזעלבען ענטצאָגען. אלס ער נאָהערע ערקונדיגונג נאך יאָזוע איינצאָג, קאם עס איהם צו אָהרען, דאס דיעזער אסיא אין זיינען קרייזען אלס דער „קינפטיגע ערלאָזער דער יודען" גאָלטע. דער סענאטאָר וואר נון פאָרזיכטיג גענוג, זיך דעם אסיא ניכט אויפצודראָנגען, דא ער וואוסטע, דאס דא ניכטס גוטעס הערויסקאָממען קאָננטע.

פיר דען ערסטען אויגענבליקק וואר יאָעל פראָה דאריבער, דאס איהן יאָזוע מיט מעסיאנישען אנטראָגען פערשאָנטע, דענן אין זיינעם גראָסען דאנק-געפיהל וואָרע עס איהם פיינליך געוועזען, דאס אנערביעטען דעם „ערלאָזערס" אבצולעהנען. באלד אבער פיהלטע ער זיך דורך דען אסיא צוריקקגעזעטצט אונד עס קראָנקטע איהן, דאס דיעזער עס ניכט דער מיהע ווערטה היעלט, איהן אין דיא זאכע איינצו-וויהען. דען אסיא אויפצוזוכען אונד איהם דאס געהיימניס אבצורינגען, קאָננטע דעם סענאטאָר ניכט קאָנוועניערן, וויל ער אלס מיטגליעד דער האָהען רעגיערונג דיעס ניכט טהון דורפטע.

אים הויזע דעם יאָעל האטטע יאָזוע אָפט מיט דעם הויז-פריינדע נאטהאן פערקעהרט, דער עבענפאללס רייך, פאָרנעהם, געלעהרט אונד מיטגליעד דעם גראָסען סנהדרין וואר. נאטהאן וואר איין וועניגער רוהיגער גייסט, אלס יאָעל; ער בעגייסטערטע זיך אונד שוואָרמטע באלד פיר איינע אידעע. איהם געגענאיבער בענאהם זיך דער אסיא גאר ניכט צוריקקהאלטענד, אונד דער פערקעהר צווישען ביידען ווארד מיט יעדעם טאגע אינטימער.

וואָהרענד דער לאנגען נאכט-וואכען ביי דען קראנקען קאם דיא מעסיאנישע בעוועגונג צווישען יאָזוע אונד נאטהאן אָפט צור שפראכע.

„דאס סנהדרין (זאגטע לעטצטערער) איזט אים אללגעמיינען יעדער מעסיאנישען בעוועגונג אבגענייגט."

„מיינע אידעע (ענטגעגנעטע יאָזוע) ענטשפריכט עבען דער לעהרע דעם סנהדרין פאָן דער פריעדליכען ערלאָזונג."

„אבער אים אנגעזיכט דעם באָזען פיינדעס, דער נור איינען פאָרוואנד צום בלוטיגען איינשרייטען זוכט, וואָרע איינע ראשע פערווירקליכונג דער ערלאָזונג ערפאָרדערליך," מיינטע נאטהאן.

„זיא איזט שאָן פערווירקליכט!" ריעף יאָזוע. „דאס זיעהט יא אללע וועלט אן מיר אונד מיינע אנהאָנגערן; איבער אונס האבען דיא ראָמער קיינע מאכט. וויר האבען דאס בעוואוסטזיין, דאס אן אונס דיא מעסיאנישע פערהייסונג אין ערפיללונג געגאנגען איזט!"

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

אויפלאָזונגען דער חידה אונד דעם ראָטהזעלס, וועלכע אין נומ׳ 43 ענטהאלטען ווארען, זינד אונס ביז יעטצט נור וועניגע צוגעקאָממען. וויר גלויבען דיעם דעם אומשטאנדע צושרייבען צו מיססען, דאס פיעלע אונזערער ג׳ לעזער מיט דען פאָרבערייטונגען פיר חג הפסח צו זעהר

געבאָטען, זינד אין דער יידישען נאציאָן גאנץ אונד פאָללקאָממען צור פראקטישען דורכפיהרונג געלאנגט, עס זייא דען ביי איינצעלנען אויסערוואָהלטען מאָננערן יענער צייטען, דא וואהרהאפט גערעכטע רעגענטען דיא יידישע נאציאָן רעגיערטען. דער פאָללשטאָנדיגען דורכפיהרונג שטאנדען פערשיעדענע הינדערניססע אים וועגע: ערסטענס ווארען דיא איזראעליטען אָפט מיט דעם קריעגפיהרען געגען איהרע פיינדע בעשאָפטיגט; צווייטענס פערפיעלען זיא אָפט אין גאָטצען-דיענסט, וועלכען זיא ביי דען זיא אומגעבענדען נאציאָנען זאהען. דער לעטצטערע אומשטאנד באָט דאס גראָססערע הינדערניסס. דער גאָטצענדיענסט, אָד׳ דיא נאכאהמונג דער ניכט-יידישען לעבענסווייזע בראכטען פיעל אונהייל איבער איזראעל. ערסטערער האט ביי אונזערעם פאָלקע זייט דער ערריכטונג דעם צווייטען טעמפעלס (בנין בית שני) גאנץ אונד גאר פיר אללע צייטען אויפגעהאָרט. דא ערשטאנדען דיא „אנשי כנסת הגדולה" וועלכע דיא רעליגיאָן וויעדער רעסטויירטען, וועלכע אין דער תורה פאָרשטען, אויס דערזעלבען לערנטען אונד לעהרטען אונד דיא ערקלאָרונגען נאך איהרער וויזען איינזיכט ערווייטערטען. דעסהאלב טראָגט דיא „משנה" דען נאמען דיעזער הערפאָרראגענדען מאָננער אונד איהרער שילער.

לעטצטערע ווארדען יא אלס גאָטטער בעטראכטעט, דיא פיעל האָהער שטאנדען, אלס דער מענש. דיא מענשען-רעכטע ווארען דאהער דער גראָבסטען מיסאכטונג פרייזגעגעבען, פאָן פרייהייט וואר אין דיעזעם לאנדע קיינע שפור צו פינדען, אללעס געהאָרטע דען האָהערען שטאָנדען, נאר ניכטס דעם אייגענטליכען פאָלקע.

אויך דען קאָניגען עגיפטענס ווארדע איינע אבגאָטטישע פערעהרונג צו טהייל; זיא גאבען פאָר, דירעקט פאָן דען גאָטטערן אבצושטאממען אונד פערריכטעטען איהרע מענשליכען בעדירפניססע אָפט אים געהיימען, אום זיך ניכט אָפפענטליך אלס מענשליכע וועזען צו פעראטהען.

דאס פערהאָלטניסס דער האָהערען קרייזע עגיפטענס צום פאָלקע דיעזעם לאנדעס וואר אין פיעלעם דעמיעניגען אָהנליך, וועלכעס היינטע אין רוסלאנד צווישען דער בעפאָלקערונג אונד דען אָבערען שטאָנדען הערשט. דיא געזאממטע עגיפטישע בעפאָלקערונג שמאכטעטע אונטער דעם יאָכע דער לייב-אייגענשאפט, דיא יודען ווארדען שפאָטער נור האָרטער בעדריקקט, אלס דיא איינגעבאָרענען עגיפטער. איזט ניכט יעדער איינצעלנע רוססע, דער ניכט צום אדעל אָדער צום האָהען בעאמטענטהום געהאָרט, מיט לייב אונד זעעלע דער קנעכטשאפט אונטערוואָרפען? דיא יודען אבער ווערדען אים צארענרייכע נאָך מעהר געקוואָלט, אינדעם מאן זיא פאָן איינעם אָרטע נאך דעם אנדערען יאגט.

דער עגיפטישע קאָניג נאטהיגטע פיעלע טויזענד אויס דער מיטטע זיינעס פאָלקעס צור שווערען ארבייט ביי דען ריעזענהאפטען בויטען, דיא ער אויפפיהרען ליעס.

דאס פאָלק זאנק איממער טיעפער, עס שטאנד יא אונטער דעם טהיערע. פאָן זיטטליכקייט קאננטע מאן ניכט איינמאל דען בעגריפף. ניכט אומזאָנסט האט אונזערע תורה דעם אבשניטטע איבער דיא בלוטספערוואנדטשאפט (ויקרא י״ח) דיא ווארנונג אן דיא איזראעליטען פאָראויסגעשיקקט: „טהועט ניכט, וואס מאן אים לאנדע עגיפטען טהוט, אין וועלכעם איהר אייך אויפגעהאלטען" (כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו).

אונד וואס וואר עס דענן אייגענטליך, וואס מאן אין עגיפטען געטהאן? אללעס, וואָפאָר דיא איזראעליטען אין דעם געדאכטען ביבעל-אבשניטטע ווייטער געווארנט ווערדען: דיא טאָכטער פפלעגטע מיט איהרעם פאטער, דיא מוטטער מיט איהרעם זאָהנע, דיא שוועסטער מיט דעם ברודער געשלעכטליכען אומגאנג. יא, מאָננער טריעבען מיט מאָנ-

איינע האלבע מילליאָן הערצוגעבען, עבען דאפאָן אויסגענאנגען זיין, דאס דער פאָרוואורף דער ענגהערציגקייט ווידערלעגט ווערדען זאָלל. דאס וואָרע פריילך איינע גלאַנצענדע ווידערלעגונג; אבער דיא הויפטזאכע פיר דאס מאָדערנע בילדונגסוועזען בלייבט, דאס מאן זיך ניכט אין קאָנפעססיאָנס-שולען אבזאָנדערע, זאָנדערן פיעלמעהר, דאס דיא יוגענד אין „סימולטאן-שולען" צו בירגערן אססימילירט ווערדע."

„אויך קאטהאָליקען, רעפאָרמירטע אונד עוואנגעלישע גרינדען קיינע גימנאזיען מעהר. דיעזע יעטצט בעשטעהענדען אינשטיטוטע זינד היסטאָרישע געבילדע, ענטשטאנדען אין איינער צייט, וואָ בילדונגס- אונד שול-צוועקקע פאָם שטאאטע פערנאכלאַססיגט אונד נור פאָן דער קאָנפעססיאָן געפפלעגט וואורדען. ווענן עס קיינע קאָנפעססיאָנעללען שולען גאַבע, זאָ ווירדע מאן דערצייט זיכערליך קיינע מעהר גריגדען."

וויא מאן אויס אָביגען אויספיהרונגען ערזעהען קאנן, פינדעט ניכט יעדער, דאס מאן זאָפאָרט בלינדלינגס פיר איינע זאכע זיך בעגייסטערן זאָללע, בעפאָר מאן נאָך איהרע ליכט-אונד שאטטענ-זייטען געפריפט האט. וויר קאָנשטאטירען היער בלאָס, דאס „Egyenlőség" וועלכעס זיך פאָר פריידע איבער דאס יידישע גימנאזיום גאר ניכט מעהר אויסקענגט, ביזהער דען אבגעזאגטען פיינד אללער „סעפּאראטיסטישען אידעען" שפּיעלטע. עס גינג זאָ וויט דען אָרטהאָדאָקסען יודען, וועלכע ביים מיניסטעריום אום ערלייכטערונג דער זאָגנטאגס-רוהע אנזוכטען, דען פאָרוואורף צו מאכען, דאס זיא פיר זיך איינענע פריווילעגיען פערלאנגען, וועלכע מ י ט ר ע כ ט (!) דען צאָרן דער כריסטליכען מיט-בירגער עררעגען ווירדען. וויא זיך דיעזע פאזעלייא מיט דער שוואָרמעריי פיר איין סעפאראטעס יידישעס גימנאזיום פערטראָגט, וויססען וויר צוואר ניכט; ד א ס אבער וויססען וויר, דאס דיא קאָנזעקווענץ ניכט דיא שטעטע געפאָהרטין דער נעאָלאָגען מאכער צו זיין פפלעגט.

אים איבריגען האבען וויר געגען דיא נייעסטע נעאָלאָגע בעוועגונג פיר איין יידישעס גימנאזיום ניכטס איינצו-ווענדען. וויר ערווארטען פאָן דיעזער אגיטאציאָן אים געגענטהייל עטוואס גוטעס: ד א ס ע נ ד ל י כ ע א י י נ ש ל ו מ מ ע ר ן ד ע ר ר ע צ ע פ צ י אָ נ ס - ב ע ו ו ע ג ו נ ג. דיא נעאָלאָגען האבען נון איין נייעס שטעקקענ-פפערד. וויר ווינשען איהנען פיעל גליקק צור נייעסטען רייטעריי!

לאָזע-ציעהונג.

— ציעהונג דער ט י ר ק ע נ-ל אָ ז ע. —

בייא דער אם 1. דיעזעס מאָנאטס אין קאָנסטאנטינאָפעל שטאטטגעפונדענען ציעהונג דער טירקישען פראָמיענלאָזע וואורדען פאָלגענדע האָהערע געווינסטע געצאָגען, אונד צוואר פיעל דער הויפט-טרעפפער מיט 600.000 פראנקס אויף נר׳ 1840010, דער צווייטע טרעפפער מיט 60.000 פראנקס אויף נר׳ 1846895. יע 20.000 פראנקס געוואננען נר׳ 741039 אונד 857845, יע 6000 פראנקס געוואננען נר׳ 709575 866457 1108212 1367127 1723034 1968038. יע 3000 פראנקס געוואננען נר׳ 164695 776946 850810 863667 970680 1103139 1107798 1232535 1332891 1890154 1890619 אונד 1904341.

בריעפקאסטען דער רעדאקציאָן.

הערדן B. E. אין בודאפעסט: וויר מיססען דען אויפזאטץ פאָרערסט זעהען; פריהער קאָננען וויר דיעסבעציגליך גאר קיינע צוזאגע מאכען. — עהרווירדען הערדן אָבעראבבינער גינס אין טשאבא: דיא פירמא ו׳ שניידער היער, אנדראשי-שטראססע נומ׳ 14, וועלכע וויענער פרעסהעפע פערשלייססט, איזט איינע כריסטליכע אונד שטעהט מיט גאר קיינעם יהודי אין געזעללשאפטליכער פערבינדונג. דיא רעקלאמירטע נוממער געהט הייטע אן איהרע ו׳ אדרעססע אב. — הערדן י׳ רוסניאק אין קאשוי: עס פרייט אונס, דיא נאכטראגליך אויף דיא אין פאָרשטעהענדער אנטוואָרט ערוואָהנטע פירמא שניידער פערוויזען צו קאָננען. — הערדן ב׳ זעליקאָוויטש אין פ׳-אָרדאָ: דיא פירמא פערשפראך, דיא זאכע נאָכסטער טאגע צו אָרדנען. איבער דיא איינאבס-רעצעפיססע וואָללען זיא גיטיגסט פערפינען. —

הערדן ד׳ גראָססמאנן אין מונקאטש: וויר קאָננען דיעס ניכט אויספינדיג מאכען. זאָ פיעל וויססען וויר, דאס דיא היעזיגען אייזענמאָבעל-האָנדלער מאטראטצען פאָן האָלצדראהט פיהרען. — הערדן ש׳ פאָללאק אין ב׳-דאראָנה: לאָזע ניכט געצאָגען. איהרען ווינשען דירפטע דיא בוכהאנדלונג דעס הערדן א׳ פ ו י ס ט אין ק ר א ק ו י ענטשפרעכען. — הערדן ב׳ הויער אין גראָסוואַרדיין: איהרע אנגאָנסע ערשיינט הייטע, וויא זיא זעהען, צום צווייטען מאל. בעשטיממטע טאגע קאָננען וויר וואָהל בעריקקזיכטיגען, ניכט אבער פיר דיא איינהאלטונג דערזעלבען גאראנטירען. — הערדן ש׳ רובין אין מארגיטטא: איהרע ו׳ צושריפט איזט אונס נאך שלוסס דער פאָריגען נוממער צוגעקאָממען. הייטע וואָרע דיא נאכריכט בערייטס פערשפאָטעט. — הערדן ק׳ פאָללאק אין קיסוצא-אָיהעלי: בייא דער בודאפעסטער פירמא עדואַרד מויטהנער, אנדראשי-שטראססע נומ׳ 23.

וואארענ-בעריכט.

געטריידע-געשאָפט פאָם 14. אפריל.

דאס אויסגעבאָט אין ווייצען וואר הייטע גוט, דיא קויפלוסט בעשראַנקט — עס וואורדען 17,000 מעטערצענטנער צו נאכשטעהענדען פרייזען פערקויפט:

קילאָ	באטשקאער		פעסטער ב׳		טהיים		ווייסענבורג	
	פרייז פער 100 קילאָגראמם							
75	9.30	9.15	9.25	9.10	9.30	9.15	9.30	9.15
76	9.45	9.25	9.40	9.20	9.45	9.25	9.45	9.25
77	9.55	9.35	9.50	9.30	9.55	9.35	9.55	9.35
78	9.65	9.45	9.60	9.40	9.65	9.45	9.65	9.45
79	9.70	9.50	9.65	9.45	9.70	9.50	9.70	9.50
80	9.75	9.60	9.70	9.55	9.75	9.60	9.75	9.60
81	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—

(Table heading spanning the price columns: ווייצען)

קאָרן פאָן 8 גולד׳ 65 קר׳ ביז 8 גולד׳ 90 קר׳.

ג ע ר ס ט ע פוטטער פאָן 5 גולד׳ 75 קר׳ ביז 5 גולד׳ 95 קר׳. ברעננער פאָן 6 גולד׳ 15 קר׳ ביז 6 גולד׳ 55 קר׳. ברויער פאָן 6 גולד׳ 80 קר׳ ביז 8 גולד׳ — קר׳.

ה א פ ע ר פאָן 5 גולד׳ 70 קר׳ ביז 6 גולד׳ 10 קר׳.

ק ו ק ו ר ו ט ץ פאָן 5 גולד׳ — קר׳ ביז 5 גולד׳ 05 קר׳.

ק אָ ה ל ר ע פ ס פאָן 12 גולד׳ 40 קר׳ ביז 12 גולד׳ 45 קר׳.

ה י ר ז ע פאָן 5 גולד׳ 65 קר׳ ביז 6 גולד׳. — קר׳.

פ ר י ה י א ה ר ס - ו ו י י צ ע ן: 9 גולד׳ 11 קר׳ ביז 9 גולד׳ 16 קר׳.

ה ע ר ב ס ט - ו ו י י צ ע ן: 8 גולד׳ 45 קר׳ ביז 8 גולד׳ 47 קר׳.

ק ו ק ו ר ו ט ץ פער מ א י - י ו נ י: 5 גולד׳ 01 קר׳ ביז 5 גולד׳ 02 קר׳.

פ ר י ה י א ה ר ס - ה א פ ע ר: 5 גולד׳ 52 קר׳ ביז 5 גול׳ 54 קר׳.

ק ל ע ע - ז א א ט ע ן: לוצערנער אונגאריש נייא פל. 37 ביז 43.

ל ע ק ו ו א ר: סלאוואָניש פל׳ 17.50 ביז 18 גולדען — קר׳; סערביש — פל׳ — קר׳ ביז — גולד׳ — קר׳.

ה אָ נ י ג: געלבער געלייטערטער פל׳ 37 ביז 38.

ו ו א כ ס: ראָזענייער פל׳ 139 ביז 140.

ש פ י ר י ט ו ס: ראָה פל׳ 17.50 ביז —.18.

ש פ י ר י ט ו ס - פ ר ע ס ס ה ע פ ע: פל׳ —.22 ביז 22.50.

ש פ י ר י ט ו ס ר א פ פ י נ י ר ט: פל׳ —.56 ביז 56.50.

א נ צ י י ג ע.

בעעהרע מיך, דיא אנצייגע צו מאכען, דאס איך אנפאנגס מאי איינע שאָנע, גערייםיגע

רעסטויראציאָן אין גלייכענבערג

ע ר אָ פ פ נ ע, אונד בין אין דער אנגענעהמען האָפפנונג, דאס איך דיא פ׳ ט׳ קורגאַסטע מיט מיינער פאָרציגליך גוטען קאָסט אונד געטראַנקען אויפס בעסטע צופריעדען שטעללען ווערדע. פערנער בין איך מיט צייגניססען פערזעהען פאָן הערפאָרראגענדסטען גאונים אונגארנס דע״י, דאס מאן מיר ב״ה דאס פאָללסטע פערטרויען אין יעדער בעציעהונג שענקען קאנן. פה גראָסוואַרדיין.

הק׳ ב נ י מ ן ה ו י ע ר מ מ א ק ע ו ו ע.

מאטטאָני׳ס

עליזאבעטה-זאלצבאד

ב ו ד א פ ע ס ט (אָפען)

סאיזאָן פאָם 1. מאי ביז 30. סעפטעמבער.

פאָן גלאַנצענדעם ערפאָלג בייא

פרויען-קראנקהייטען

אונד אונטערלייבס-ליידען.

אָרדינירענדער בארעצט:

Dr. J. Bruck, Vigadó-tér Nr. 1.

(Assekuranz-Palais.)

געזונדע לאגע, בילליגע וואָהנונגען, גוטע רעסטויראציאָן. — רעגער אָמניבוס-פערקעהר מיט דער הויפטשטאדט פאָן 5 אוהר מאָרגענס אנגעפאנגען פאָם פראנץ יאָזעפס-פלאטץ.

עראָפפנונגס-אנצייגע.

איך בעעהרע מיך, דען נ׳ גלויבענסגענאָססען דיא ערגעבענסטע מיטטהיילונג צו מאכען, דאס איך איינע גאנץ נייא איינגעריכטעטע, ש ט ר ע נ ג ר י ט ו ע ל ל ע

כשר זעלכעריי אויך שלפסח

ערעָפפנעט האבע. מיינע אים אויסלאנדע אויסגעבילדעטען ארבייטער פערפערטיגען דאס אויסגעצייכנעטסטע אונד בעסטע פאבריקאט, וויא עס דיא פראָבען בערייטס בעוויעזען האבען. איך האלטע אללע אין דיעזעס פאַך איינשלאגענדען ארטיקעל שטעטס געניגענד אם לאגער אונד זינד מיינע זאממטליכען זעלכווארען אויסשליעסליך נור אויס דעם פליישע דער אונטער אויפזיכט דער היעזיגען אויט׳ א ר ט ה אָ ד אָ ק ס ע ן איזר׳ געמיינדע שטעהענדען פליישבאַנקע ערצייגט אונד בעזיטצט דער געפערטיגטע רעפערענצען אונד הכשרים פאָן דען עהרוו׳ ראבבינען פאָן בודאפעסט, נאדי-שוראני אונד אונגוואר, וואס מיך צאהלרייכע בעשטעללונגען ערהאָפפען לאָססט.

אכטונגספאָלל

SAMUEL REBENWURZL,

Budapest, Laudongasse Nr. 4.

קלייגע אנצייגען.

אין דיעזער רובריק קאָסטעט יעדעס איינפאכע וואָרט 2 קר׳ יעדעס מיט פ ע ט ט ע ן ב ו כ ש ט א ב ע ן געדרוקקטע וואָרט 3 קר׳. איזט דיא אנצייגע אויך מיט איינער דייטליכען אדרעססע אנגעגעבען, זאָ מיססען דאפיר סעפאראט 30 קר׳ אן שטעמפעלגעביהר ענטריכטעט ווערדען. — אויסקינפטע איבער דיא אנצייגען ערטהיילט דיא אדמיניסטראציאָן אונזערעס בלאטטעס יעדעם אונענטגעלטליך; שריפטליכע אויסקינפטע ווערדען יעדאָך נור געגען איינזענדונג דער נאָטהיגען פאָסטמארקע ערטהיילט.

בעה״ת.

געפערטיגטער זוכט איינען בחור, י״א מרבים, יפ״ת ויפה מראה, דער אין בעל תפלה ומנגן גדול זיין מוסס. בייא דיעזען איינגעשאפטען קאנן דערזעלבע אויף איינע זעהר פאָרציגליכע פארטהיע, פערבונדען מיט איינעם היער געזיכערטען פאָסטען רעכנען. עס ווירד נאָכמאלס הערפאָרגעהאָבען, דאס נור איין זאָלכער, דער איין י״א באמת יפ״ת אונד מנגן גדול עד להפליא איזט, ביים געפערטיגטען זיך צו מעלדען האט. ואם שלש אלה לא יהי׳ לו ויצא חנם. —

אדרעססע:

A. Jakob Gieszkann

Neutra.

פיר דיא פראווינץ.

דיעיענגען עלטערן, וועלכע איהרע קינדער אין דער אנשטאלט „תורת אמת" צור ישיבה פאָרבערייטען לאססען וואָללען, מאָגען זיך אן מיך ווענדען. דיא צאָגלינגע פינדען בייא מיר אויך פאָללשטאַנדיגע פערפפלעגונג אונטער געוויססענהאפטער אויפזיכט.

הק׳ אברהם אליעזר ע ל ל ע נ ב אָ ג ע ן,

מלמד דהברת „תורת אמת" פה בודאפעסט, פעטאָפינאססע נומ׳ 5.

אויפשריפטען

פיר מצבות, העבראַיש, דייטש אָדער אונגאריש, אין פראָזא אָדער אין ווערזען, אויך מיט „אַכראָסטיקאָן", ווערדען צו מאָססיגען פרייזען פערפאסט.

בעשטעללונגען זינד אן דיא רעדאקציאָן דיעזעס בלאטטעס צו ריכטען.

Budapest, 1892. Druck von Sam. Márkus, Dorotheagasse 6. (Wurmho